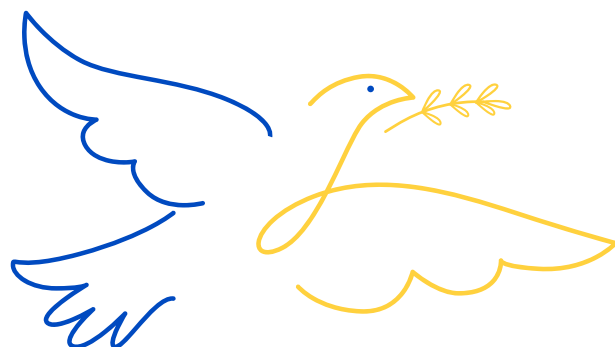

STANOVENÍ STRATEGICKÝCH PRIORIT VLÁDY ČR KE ZVLÁDÁNÍ UPRCHLICKÉ VLNY SOUVISEJÍCÍ S INVAZÍ RUSKÉ FEDERACE NA UKRAJINU

Praha, 13. 4. 2022



Obsah

Manažerské shrnutí.....	2
Kontext a dosavadní vývoj situace způsobené válkou na Ukrajině.....	2
Možné scénáře vývoje krize	4
Fáze vývoje situace spojené s válkou na Ukrajině.....	4
Strategické cíle Vlády ČR pro zvládnání uprchlické vlny spojené s válkou na Ukrajině	5
Principy a hodnoty řešení uprchlické vlny spojené s válkou na Ukrajině	6
Finanční bilance strategie a zajištění financování.....	7
Potenciální finanční přínosy	8
Specifikace strategických priorit ke zvládnání uprchlické vlny	9
I. Koordinace a organizační zajištění	10
II. Právní status	12
III. Digitalizace řízení a řešení uprchlické vlny	12
IV. Ubytování a bydlení.....	14
V. Zaměstnání a integrace na trh práce	16
VI. Školství.....	18
VII. Sociální oblast.....	21
VIII. Zdravotní zajištění	23
IX. Adaptace a integrace v ČR.....	24
X. Vnitřní bezpečnost	26
XI. Evropská a mezinárodní strategie	28
XII. Financování.....	29
XIII. Komunikace	30
Další postup v řešení uprchlické vlny	31

Manažerské shrnutí

Strategické priority Vlády České republiky vychází z hlavního strategického cíle, a to aby Česká republika ze současné situace způsobené agresí Ruské federace na Ukrajině vyšla silnější v oblasti hodnot, společenské vzájemnosti, kultury a ekonomiky. K dosažení tohoto cíle je třeba realizovat opatření ve 13 prioritních oblastech, zahrnujících mimo jiné koordinaci, komunikaci, financování, digitalizaci řízení, a všechny důležité aspekty integrace uprchlíků (např. bydlení, školství, zdravotnictví, sociální oblast, bezpečnost atd.).

Strategické priority vychází ze tří scénářů (1. 250-300 tisíc, 2. 500-600 tisíc, 3. jeden milion uprchlíků). S ohledem na dosavadní vývoj konfliktu a jeho přesun do východní části Ukrajiny, kde lze ale zároveň čekat výraznou eskalaci intenzity bojů, jsou strategické priority pojaty takovým způsobem, aby flexibilně umožňovaly reagovat na vývoj a případný nárůst počtu uprchlíků až do očekávatelných 500-600 tisíc lidí.

Realizace opatření v prioritních oblastech vyžaduje vynaložení finančních nákladů. Celkové předpokládané náklady spojené s uprchlickou vlnou dosahují cca. 54 mld. Kč s tím, že většina prostředků bude investována do sociální oblasti, školství, na ubytování a do zdravotního zajištění. Zároveň lze očekávat, že při efektivní realizaci pomoci uprchlíkům a jejich adaptaci do společnosti (školy, zaměstnání atd.) budou vznikat pozitivní rozpočtové dopady, které při úspěšné implementaci mohou výrazně pokrýt nebo dokonce i přesáhnout náklady vynaložené na pomoc a adaptaci uprchlíků. Tyto přínosy jsou přímo závislé na počtu uprchlíků, jejich sociodemografické struktuře, míře zapojení dospělých do zaměstnání a kvalitě jejich zaměstnání. Přírnody budou detailněji vyčísleny a modelovány v rámci prvních týdnů realizace strategie.

Tyto teze strategie jsou vypracovány k datu 10.4.2022 na základě dosud známých informací. Vzhledem ke skutečnosti, že v současné době probíhá sběr dat z jednotlivých ústředních správních úřadů a z krajů, je pravděpodobné, že finanční odhady obsažené v tomto dokumentu se budou dále zpřesňovat. Tuto strategii je nutno považovat za tzv. „živý“ materiál, jež bude muset být pravidelně aktualizována na základě vývoje situace na Ukrajině i v ČR.

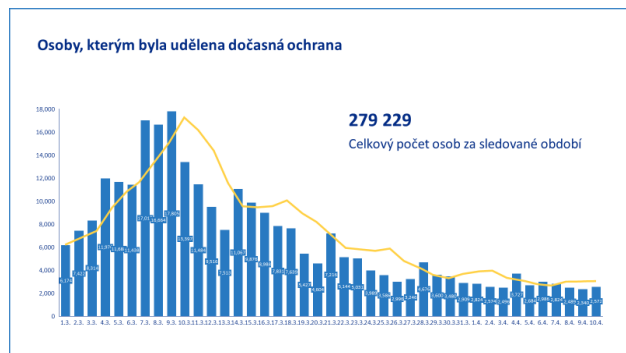
Kontext a dosavadní vývoj situace způsobené válkou na Ukrajině

V důsledku agrese Ruské federace na Ukrajinu dne 24. února 2022 došlo k velké uprchlické vlně osob hledajících ochranu v Evropské unii. Jednou z hlavních cílových zemí uprchlíků je Česká republika.

První dopady příchodu velkého počtu osob hledajících bezpečí na našem území řešilo Ministerstvo vnitra, které v čele Ústředního krizového štábu zajišťovalo opatření pro prvotní pomoc uprchlíkům. Bylo ustanoveno Národní asistenční centrum pro pomoc Ukrajině (NACPU) a Krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU), která řeší praktické problémy související s akutními potřebami uprchlíků po příchodu na našem území. Velkou část pomoci pak převzaly jak jednotlivé územně samosprávné celky, tak občanská společnost.

Od počátku konfliktu získalo v ČR dočasnou ochranu již více než 250 tisíc osob (k 31. 3. 2022). Mezi uprchlíky výrazně převažují ženy s dětmi. Nezletilých osob je evidováno téměř 104 tisíc (41 %), z toho je 29 tisíc předškolního věku a 57 tisíc tvoří děti, na které se vztahuje povinná školní docházka (ve věku 6 – 15 let). Dospělých v produktivním věku je 137 tisíc a naprostou většinou 80 % se jedná o ženy. Senioři starší 65 let tvoří 3 % (necelých 9 tisíc osob). Z hlediska regionálního rozmístění si čtvrtina osob našla ubytování v Praze (61 tisíc) a dalších 15 % ve Středočeském kraji (37 tisíc). Z dalších krajů ještě 10 % (necelých 25 tisíc osob) dosahuje Jihomoravský kraj a 7 % (18 tisíc osob) Plzeňský kraj, další regiony nepřesahují 5% podíl na celkovém počtu ukrajinských uprchlíků.

Po počátečním náporu se příval uprchlíků ke konci března a počátku dubna mírně stabilizoval na 2 500 – 5 000 osobách denně. Další osoby hledající v ČR bezpečí však budou nadále přicházet, a to v návaznosti na délku či eskalaci konfliktu, což vyžaduje využití KACPU i v následujícím období, byť již lze jeho činnost omezit (zejména v některých krajích) mimo nepřetržitý provoz 24/7.



V rámci prvotní pomoci je osobám hledajícím bezpečí v ČR zajišťován právní status (dočasná ochrana), přístup ke zdravotní péči (registrace do systému veřejného zdravotního pojištění), poskytována prvotní humanitární dávka a nouzové ubytování, které v některých případech muselo již přejít i do podoby dočasného nouzového přístřeší.

Celkový počet příchozích však již významně přesahuje kapacitu státu, který by bylo možné začlenit bez dalších opatření. Základním cílem je nyní zajistit návazná opatření jako součást střednědobé až dlouhodobé strategie jejich adaptace/integrace na české prostředí. Je nutné umožnit uprchlíkům začít zajišťovat vlastní potřeby ve své režii. K tomu potřebují získat stabilní bydlení a zaměstnání, vzdělávání pro děti, přístup ke zdravotní péči a sociálním službám.

Aby adaptace/integrace uprchlíků v ČR proběhla co nejnázem, je potřeba zajistit realizaci řady opatření, která však již přesahují činnost samotného Ústředního krizového štábu řízeného ministrem vnitra a vyžadují nadresortní koordinaci dotčených úřadů. Proto strategická pracovní skupina Ústředního krizového štábu připravila návrh střednědobého až dlouhodobého mechanismu řešení této situace. Mechanismu, který bude funkční i mimo krizový stav, k jehož vyhlášení se zpravidla vztahuje činnost Ústředního krizového štábu.

Tento materiál v žádné případě nepředstavuje vyčerpávající výčet opatření, která stát v souvislosti s uprchlickou vlnou činí. Mnohá další opatření jsou činěna jak v rámci jednotlivých rezortů, které na tuto situaci reagují v rámci své působnosti, tak také v rámci mezirezortní spolupráce na úkolech a opatřeních operativního charakteru či dílčího dosahu, která zde není účelné všechna vyjmenovávat.

Možné scénáře vývoje krize

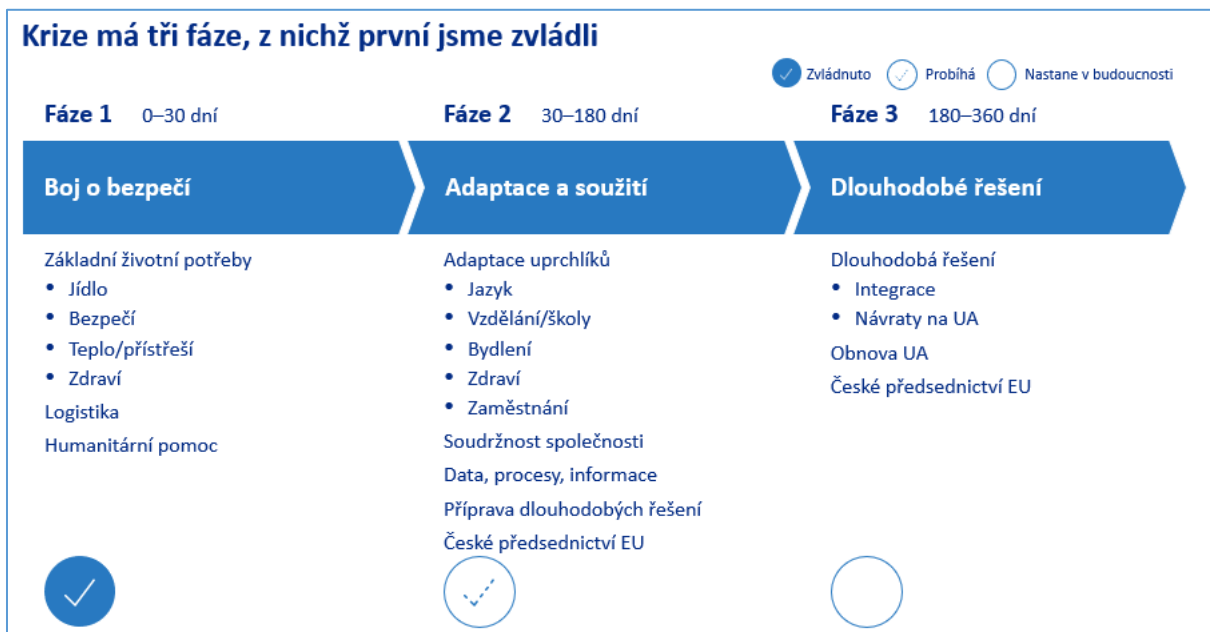
S ohledem na to, že velikost uprchlické vlny a počet uprchlíků, kteří krátkodobě přijdou do České republiky a následně část z nich bude dlouhodobě v České republice zůstávat, přímo závisí s vývojem konfliktu na území Ukrajiny, pracuje Strategie se třemi základními scénáři:

1. **RYCHLÁ STABILIZACE – 250-300 tisíc lidí.** Tento scénář v podstatě předpokládá relativně rychlou stabilizaci situace na Ukrajině a v důsledku toho také stabilizaci počtu uprchlíků v ČR na úrovni de facto současného stavu 250-300 tisíc.
2. **POSTUPNÁ ESKALACE – 500 – 600 tisíc lidí.** Tento scénář předpokládá postupnou eskalaci konfliktu (v současně době pravděpodobně na východě Ukrajiny) a tedy nárůst počtu lidí, kteří budou opouštět svá obydlí. Následně dle vývoje podmínek na Ukrajině je předpoklad, že část těchto nových uprchlíků bude dále migrovat do zemí východní a střední Evropy. Tento scénář je s ohledem na současnou situaci možný, a proto většina opatření musí být připravena tak, abychom zvládli i uprchlickou vlnu způsobenou i tímto vývojem.
3. **EXTRÉMNÍ ESKALACE – 1 mil. lidí.** Tento scénář předpokládá masovou migraci v důsledku plošného rozšíření konfliktu na většinu území Ukrajiny a v důsledku toho zásadní růst uprchlické vlny ze všech částí Ukrajiny včetně sekundární migrace lidí, kteří se doposud přesunuli v rámci Ukrajiny do západních částí země.

S ohledem na dosavadní vývoj konfliktu a jeho přesun do východní části Ukrajiny, kde lze ale zároveň čekat výraznou eskalaci intenzity bojů a jejich jiný typ (masivnější nasazení těžké techniky, snaha Ruské federace o okupaci území Donbasu atd.), je celý materiál pojat takovým způsobem, aby flexibilně umožňoval reagovat na vývoj a případný nárůst počtu uprchlíků až do očekávatelných 500 tisíc lidí. Je ovšem zřejmé, že v závislosti na tom, jaký scénář bude nastávat, bude náročnost opatření v jednotlivých oblastech exponenciálně narůstat a bude mít vliv na standardy poskytovaných služeb, a potenciální negativní dopad na standardy služeb poskytovaných obyvatelstvu České republiky.

Fáze vývoje situace spojené s válkou na Ukrajině

Zvládnání situace vyvolané válkou na Ukrajině má tři hlavní fáze. Jejich konzistentní zvládnutí je klíčové pro to, aby se podařilo naplnit cíle, který si Vláda České republiky musí určit. První fázi Česká republika ve spolupráci všech úrovní veřejné správy společně s neziskovými organizacemi a veřejností zvládla na výbornou. Dokázala první nápor uprchlíků logisticky, komunikačně a humanitárně zvládnout a postarala se tak o více než 250 tisíc uprchlíků. V kontextu Evropské Unie patří společně s Polskem k premiantům ve zvládnání uprchlické vlny. Nastávající fáze však budou klíčové pro zvládnutí střednědobých a dlouhodobých výzev spojených s touto uprchlickou vlnou.



Hlavní charakteristiky jednotlivých fází jsou:

- **FÁZE 1 – “Humanitární pomoc a zajištění bezpečí” – 30 dní** – v této fázi šlo především o zvládnutí logistiky, registrace a poskytnutí základní humanitární pomoci (ubytování, zdravotní péče, strava, bezpečnost atd.) lidem přicházejících z Ukrajiny. Tuto první vlnu jsme zvládli nasazením sil a zdrojů ústředních správních úřadů, krajů, měst, obcí a zapojením neziskových organizací v kombinaci s velkou vlnou solidarity a podpory ze strany široké skupiny obyvatel.
- **FÁZE 2 – “Adaptace a soužití” – 30-180 dní** – Tato fáze je již zaměřena na vybudování podmínek pro adaptaci uprchlíků. Což především zahrnuje opatření pro snížení jazykové bariéry, zajištění vzdělávání, bydlení, zaměstnání a zdravotní péče. Nesmí chybět ani opatření na posilování soudržnosti společnosti, vytvoření datové, procesní a informační základny pro rozhodování na základě faktů a příprava dlouhodobých řešení. Do této fáze vstupujeme právě v momentu schvalování rámce této strategie.
- **FÁZE 3 – “Dlouhodobá řešení” – 180 – 360 dní** – Tato fáze bude zásadně závislá na vývoji konfliktu na Ukrajině. Bude zahrnovat především opatření na integraci lidí, kteří se v České republice zůstanou, stejně jako zajištění návratu těch, kteří se budou na Ukrajinu vracet. Součástí těchto opatření by mělo být i vedení diskuse v rámci předsednictví EU o podpoře obnovy Ukrajiny za předpokladu, že to vývoj konfliktu umožní.

Strategické cíle Vlády ČR pro zvládnání uprchlické vlny spojené s válkou na Ukrajině

V návaznosti na zvládnutí první fáze situace spojené s konfliktem na Ukrajině si vláda vytkla jasný strategický cíl zaměřený na to, aby z ní Česká republika vyšla silnější v oblasti hodnot, společenské vzájemnosti, kultury a ekonomiky. Vláda České republiky by se primárně měla zaměřit na:

- Poskytnutí efektivní humanitární pomoci lidem z Ukrajiny (krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé)
- Minimalizaci negativních dopadů na občany České republiky
- Posílení sociální, hodnotové a ekonomické síly České republiky
- Zajištění co nejlepší finanční bilance uprchlické vlny minimalizací nákladů a maximalizací přínosů do ekonomiky

Proto se nyní bude Vláda České republiky zaměřovat na to, abychom **na základě silných stránek české společnosti a vysoké míry solidarity prokázané v prvních týdnech efektivně pomohli lidem z Ukrajiny zvládnout situaci spojenou s válkou, a zároveň abychom minimalizovali negativní dopady na občany České republiky a tím dál rozvinuli sílu, hodnoty a potenciál naší společnosti.**

Dosažení těchto cílů budou podřízeny veškeré kroky a iniciativy vlády, jednotlivých resortů, krajů, měst a obcí, případně dalších subjektů, zejména neziskového sektoru.

Principy a hodnoty řešení uprchlické vlny spojené s válkou na Ukrajině

S ohledem na náročnost zvládnání takto výjimečné situace státní správou, kraji, městy, obcemi a neziskovými organizacemi, na ovlivnění negativních dopadů na uprchlíky, a zmírnění potenciálních negativních dopadů na občany České republiky, je důležité zajistit, aby veškerá opatření a aktivity byly postaveny na silných hodnotách a principech:

1. **Humanitární vstřícnost** – situace spojená s válkou na Ukrajině je zásadní a výjimečná a zásadně ovlivňující životy lidí. Jsme lidé a pomáháme lidem, kteří jsou v zásadní nouzi. Česká republika chce prokázat silné humanitární základy a posílit tyto hodnoty ve společnosti.
2. **Podpora a spolupráce** – pro zvládnutí situace je klíčové, aby spolupracovaly jednotlivé složky veřejné správy, neziskových organizací, ale také, aby fungovala spolupráce mezi uprchlíky a obyvateli České republiky.
3. **Praktičnost a jednoduchost** – všechna opatření, která realizujeme, se snažíme definovat co nejjednodušeji pro koncové uživatele i pro vlastní realizaci. Zároveň ale tak, aby měla praktický pozitivní dopad do života uprchlíků i ostatních obyvatel České republiky.
4. **Minimalizace negativních dopadů na občany České republiky** – v mnoha oblastech života lidí v ČR lze očekávat zásadní dopady na standardy kvality služeb. Vláda a veřejná správa ve všech realizovaných opatřeních aktivně hledá cesty k minimalizaci těchto negativních dopadů na obyvatele České republiky a zároveň se snaží o využití synergických pozitivních přínosů i pro obyvatele České republiky.
5. **Flexibilita a agilita** – situace na Ukrajině i situace jednotlivých uprchlíků se dynamicky vyvíjí, a proto je klíčové být flexibilní a strategii i taktické kroky pružně upravovat dle vývoje situace.

Uplatňování těchto principů při návrhu a realizaci jednotlivých opatření je důležité pro zajištění koordinace, provázanosti, flexibility a reálného pozitivního dopadu v životech lidí z Ukrajiny i obyvatel České republiky.

Plán České republiky stojí na 5 základních principech a hodnotách



Humanitární vstřícnost

Válka na Ukrajině má přímý dopad na lidi jako jsme my, proto vše, co děláme je motivováno snahou pomoci změnit negativní dopady, zkrátka být lidštit

Chceme dál stavět na vlně lidskosti z 1. fáze a posilovat ji



Podpora/ spolupráce

Při designu řešení úzce spolupracujeme (resorty, kraje, neziskový sektor) a do řešení aktivně zapojujeme i uprchlíky



Praktičnost/ jednoduchost

Všechna řešení hledáme tak, aby byla praktická, jednoduchá a opravdu pomáhala řešit problém



Ne na úkor občanů ČR

V každé oblasti myslíme i na dopady na obyvatele České republiky, snažíme se negativní dopady minimalizovat, využívat synergie, a přínosy zpřístupnit všem



Flexibilita/ agilita

Situace na Ukrajině i v České republice se dynamicky vyvíjí, proto musíme být flexibilní a agilně reagovat

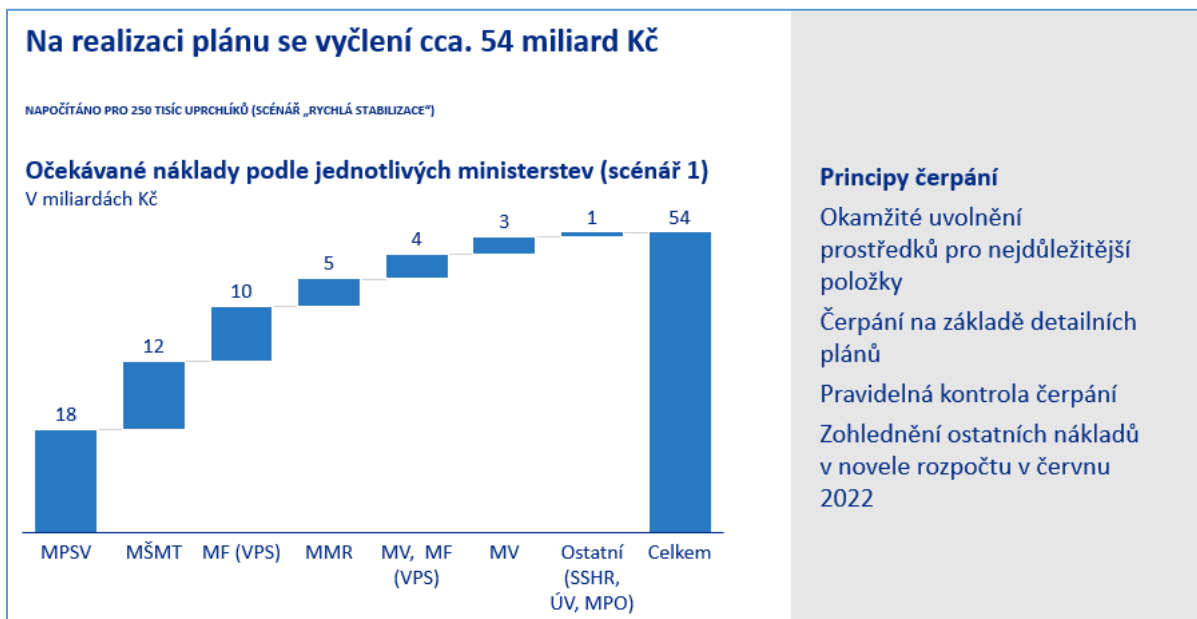
Finanční bilance strategie a zajištění financování

Realizace opatření zaměřených na poskytnutí pomoci uprchlíkům z Ukrajiny s sebou nese samozřejmě přímé i nepřímé náklady, ale zároveň, při úspěšném zavedení do praxe budou přinášet i pozitivní finanční efekty. Za určitých předpokladů je dokonce možné, že výsledný efekt uprchlické vlny na rozpočet České republiky a její ekonomiku bude v úhrnu pozitivní.

Realizace strategie poskytnutí pomoci uprchlíkům z Ukrajiny s sebou přinese v první fázi především náklady, a to jak přímé, tak i nepřímé. Odhad jejich celkové výše je možný jen na velmi hrubé úrovni, protože budou záviset především na:

- Celkovém počtu příchozích uprchlíků (dle výše zmíněných rámcových scénářů)
- Počtu uprchlíků, kteří v České republice zůstanou
- Sociodemografické struktury uprchlíků
- Časovém vývoji konfliktu a migrační vlny
- Sekundárním přílivu uprchlíků v případě scelování rodin (po konfliktu)

Přesto lze očekávat, že minimální prvotní náklady na zvládnutí uprchlické vlny budou dosahovat v roce 2022 výše desítek mld. Kč.



Pro zajištění minimalizace negativního dopadu do státního rozpočtu bude zároveň zahájeno koordinované vyjednávání o zajištění financování ze zdrojů Evropské Unie. Výše a programy, ze kterých se bude toto financování čerpat, budou definovány v rámci spolupráce s Evropskou unií v průběhu dalších 6 týdnů.

Čerpání jednotlivých alokovaných částek bude podléhat pravidelnému schvalování ze strany ministerstva financí na základě detailních návrhů jednotlivých opatření tak, jak budou v čase rozpracována a připravena k čerpání.

Další případné nutné finanční zdroje budou alokovány dle potřeby v závislosti na vývoji v čase. Právě oblast financování je jednou z klíčových, kde flexibilita a agilita zajišťující rychlou reakci na vývoj a reálné potřeby budou klíčové pro úspěšnou a včasnou realizaci celé strategie.

Potenciální finanční přínosy

První hrubá modelace potenciálních finančních přínosů plynoucích z implementace podpory pro uprchlíky a jejich postupného zapojení do společenského a ekonomického života v České republice indikuje, že v závislosti na vývoji jednotlivých scénářů lze očekávat pozitivní přínos v HDP ve výši 2-7%. Jedná se v tuto chvíli pouze o hrubý odhad, který bude dále upřesňován.

Zároveň v závislosti na tom, kolik uprchlíků se podaří zaměstnat a jak kvalitní práci budou schopni najít lze očekávat pozitivní přínosy do rozpočtu ve formě odvodů a přímých a nepřímých daní. Celkový dopad zásadně závisí na tom, kolik se podaří zaměstnat dospělých uprchlíků a jak kvalitní práci budou moci získat. Toto bude přímo a nepřímo ovlivněno především těmito faktory:

- Dostupností pracovních míst
- Schopností státu umístit uprchlíky efektivně do míst, kde je dostupná práce
- Vytvořením dodatečných základních životních podmínek ve formě školství, bydlení a zdravotní péče v oblastech, kde je dostupná práce

- Zajištěním mobility pracovních sil mezi uprchlíky, pokud nebude přímo dostupné bydlení
- Rychlostí a snadností uznání vzdělání z Ukrajiny

Pokud se podaří maximalizovat příležitosti a jejich využití, lze očekávat při zaměstnávání určitého procenta dospělé části uprchlíků a při kvalitě zaměstnání odpovídající průměrné struktuře zaměstnání českých občanů takové pozitivní efekty, které převáží přímé i nepřímé náklady v rozpočtu a přinesou pozitivní efekt veřejným financím. Dokonce i v případě, že úroveň zaměstnání bude poloviční oproti průměru občanů ČR, budou pozitivní přínosy zaměstnanosti významné a pomohou zásadně snížit celkový negativní efekt na veřejné finance v řádu mld. Kč.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že zajištění hladkého financování opatření na pomoc uprchlíkům přímo ovlivňuje jejich dostupnost a efektivitu, a následně může vyústit v pozitivní efekt na veřejné finance.

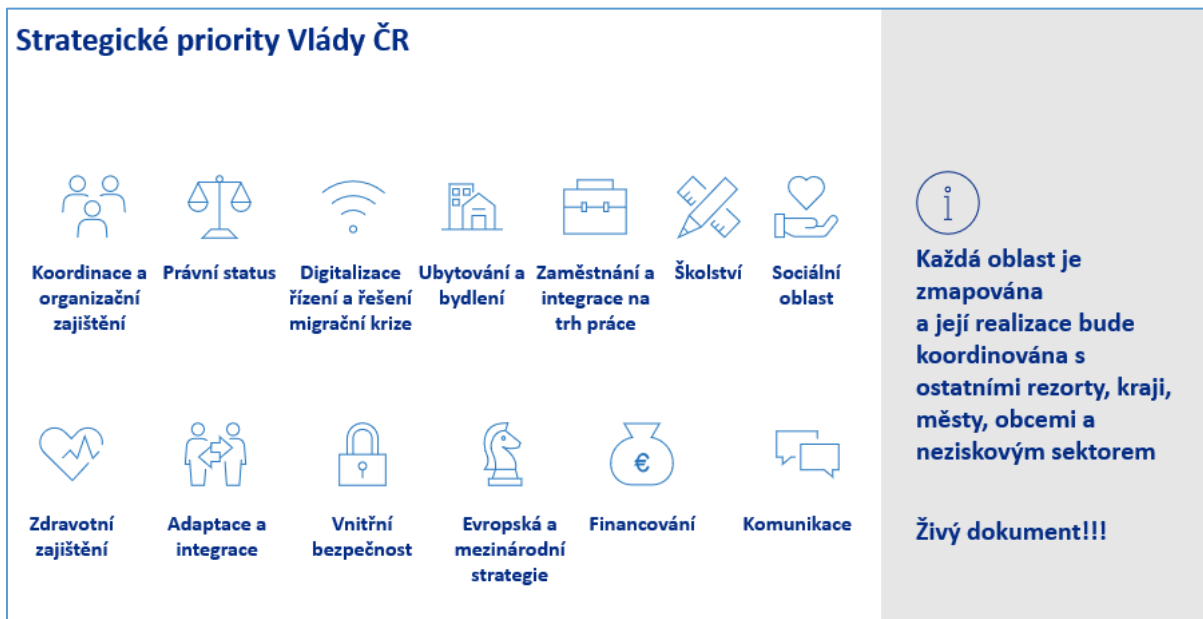
Specifikace strategických priorit ke zvládnání uprchlické vlny

Níže uvedená specifikace strategických priorit ke zvládnání dopadů uprchlické vlny si klade za cíl představit rámec pro zvládnutí současné situace takovým způsobem, aby nedošlo k narušení fungujících procesů v České republice, a zároveň aby byly zajištěny základní podmínky pro adaptaci/integraci uprchlíků z Ukrajiny.

Jednotlivé priority pak budou muset být významně adaptovány s ohledem na vývoj situace na Ukrajině i na území České republiky, a zejména s ohledem na počty osob, které na území budou přicházet. Samotný rámec priorit by měl zůstat stejný, nicméně může dojít k nutnosti adaptace jednotlivých priorit podle vývoje a zpřesňování dalších postupů v souladu se strategií dosažení cílů, které jsou aktuálně stanoveny. Jednotlivá opatření aktuálně zpracovaná a navazující na priority tedy nejsou absolutním výčtem, ale prvotním přehledem, který bude muset být doplňován a aktualizován dle vývoje situace.

Základní rámec strategických priorit ke zvládnání dopadů uprchlické vlny z Ukrajiny:

- I. **Koordinace a organizační zajištění**
- II. **Právní status**
- III. **Digitalizace řízení a řešení uprchlické vlny**
- IV. **Ubytování a bydlení**
- V. **Zaměstnání a integrace na trh práce**
- VI. **Školství**
- VII. **Sociální oblast**
- VIII. **Zdravotní zajištění**
- IX. **Adaptace a integrace v ČR**
- X. **Vnitřní bezpečnost**
- XI. **Evropská a mezinárodní strategie**
- XII. **Financování**
- XIII. **Komunikace**



I. Koordinace a organizační zajištění

S ohledem na významný mezirezortní a mezioborový přesah realizace strategie je nezbytné stanovit jasné centrální řízení dalšího postupu.

Vzhledem ke komplexnosti strategie a k vysoké koordinační náročnosti všech opatření napříč resorty a částmi veřejné správy v České republice je nutné zajistit dedikovaný tým, který pod vedení **Národního koordinátora pro zvládnání dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu** (dále jen „Národní koordinátor“) ve spolupráci s resorty, kraji, městy a obcemi bude koordinovat a řídit efektivní opatření na podporu uprchlíků z Ukrajiny.

Národní koordinátor bude přímo podřízen Vládě ČR. Národní koordinátor zajistí zapojení jednotlivých resortů a ve spolupráci s nimi bude na týdenní bázi informovat o průběhu realizace strategie, předkládat návrhy potřebných rozhodnutí a opatření a eskalovat případné problémy při postupu realizace.

Národní koordinátor si ustanoví vlastní pracovní tým - **Strategickou pracovní skupinu pro koordinaci reakce na dopady uprchlické vlny (dále je Strategická pracovní skupina“)**, v níž budou zastoupeny všechny dotčené resorty-

Strategická pracovní skupina tak bude přímo navázána na Úřad vlády a bude plně orientovaná na realizaci a koordinaci opatření a podporu práce Národního koordinátora. Na tento dedikovaný tým budou napojena jednotlivá ministerstva formou delegace klíčových osob a kapacit na řešení specifických úkolů spadajících do jejich kompetence.

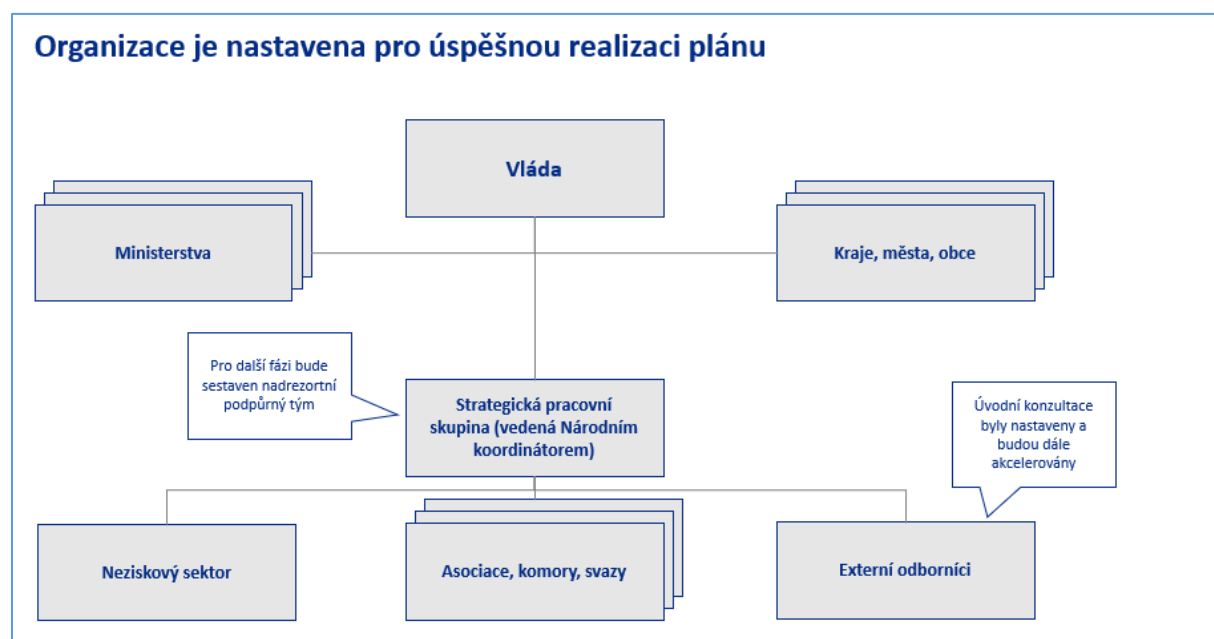
Národnímu koordinátorovi musí být podřízeny také další dvě strategické funkce jeho týmu, a to **koordinátor strategické komunikace** pro řešení pomoci občanům Ukrajiny a **koordinátor pro zajištění finanční podpory z rozpočtu EU**. Obě tyto funkce budou jmenovány vládou.

Národní koordinátor bude spolupracovat s kraji, městy a obcemi prostřednictvím jejich zastřešujících organizací a zabezpečí také konzultaci výstupů se širokým spektrem subjektů –

hospodářských, sociálních a rovněž se zástupci neziskového sektoru či jiných subjektů, jež se podílí na efektivní adaptaci/integraci uprchlíků z Ukrajiny.

Strategická pracovní skupina vytváří funkční mechanismus koordinace naplňování strategických úkolů v oblastech školství, zdravotnictví, bytové a sociální oblasti, na pracovním trhu a v případných dalších oblastech. V rámci činnosti této skupiny bude mimo jiné provedena SWOT analýza k identifikaci hrozeb a příležitostí příchodu velkého množství osob na území České republiky a budou připravovány strategické kroky pro jejich adaptaci.

Pokud jde o vztah Ústředního krizového štábu k činnosti dosavadní Strategické pracovní skupiny ÚKŠ, jejich agenda bude rozdělena. Ústřední krizový štáb se zaměří na operativní řešení aktuálních problémů, střednědobé a dlouhodobé strategické úkoly budou řešeny na úrovni Strategické pracovní skupiny. Tím, že tato skupina bude podléhat přímo Národnímu koordinátorovi, bude funkční i mimo nouzový/krizový stav. Národní koordinátor se bude přímo účastnit jednání ÚKŠ k problematice uprchlické vlny v souvislosti s válkou na Ukrajině.



Opatření:

- I.1 Vládou bude jmenován Národní koordinátor pro zvládnání dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu spolu se schválením tohoto materiálu.
- I.2 Vládou bude jmenován Koordinátor strategické komunikace.
- I.3 Vládou bude jmenován Koordinátor pro zajištění finanční podpory z rozpočtu EU.
- I.4 Národní koordinátor jmenuje Strategickou pracovní skupinu pro koordinaci reakce na dopady uprchlické vlny

II. Právní status

Pro zvládnutí hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny Rada Evropské unie 4. 3. 2022 aktivovala na jeden rok institut tzv. dočasné ochrany (základem je směrnice 2001/55/ES). V reakci na novou realitu proto bylo i v ČR nezbytné přijmout novou legislativu, tzv. „**lex Ukrajina**“.

Aplikaci dočasné ochrany v ČR upravuje zákon č. 65/2022 Sb., který nabyl účinnost dne 21. 3. 2022. Ke dni účinnosti zákona se poživateli dočasné ochrany plošně stali i všichni držitelé dlouhodobých víz za účelem strpění pobytu (podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců), která ČR udělovala již od 25. 2. 2022. Současně vstoupily v účinnost i doprovodné zákony č. 66/2022 Sb. v gesci MPSV a č. 67/2022 Sb. v gesci MŠMT upravující specifické postupy v oblastech zaměstnávání, sociálního zabezpečení a vzdělávání v souvislosti s dočasnou ochranou.

Směrnice kromě dočasné ochrany počítá i s **návratovým systémem**. Řešení situace po skončení či deaktivaci dočasné ochrany dosud nebylo předmětem debaty věcně příslušných státních orgánů z důvodů předčasnosti rozhodnutí a nejasnosti vývoje, jak na Ukrajině, tak v samotné Evropské Unii.

S ohledem na skutečnost, že řada osob s dočasnou ochranou má rodinné a jiné osobní vazby v početné ukrajinské komunitě dlouhodobě žijící na území České republiky, lze předpokládat, že kromě návratů na Ukrajinu bude u určitého počtu z nich po skončení dočasné ochrany existovat zájem setrvat v České republice, nejen se vrátit. Setrvání na území České republiky v řadě případů podpoří i možnost vstupu do zaměstnání, podnikání a vzdělávání v České republice, kterou držitelé dočasné ochrany mají.

Vedle samotného udělení právního statusu je nutné brát v potaz i nutnost řešit **dopad tohoto právního statusu do ostatní legislativy**, a to na základě potřeby dílčích změn v dotčených oblastech s ohledem na vývoj situace.

Opatření:

- II.1 **MV ve spolupráci s dalšími dotčenými rezorty připraví varianty řešení pro legislativní úpravu situace při prodloužení dočasné ochrany a také po ukončení dočasné ochrany na základě rozhodnutí Rady EU / uplynutí platnosti lex Ukrajina.**
- II.2 **MV koordinuje činnost tvorby legislativy, kterou je nutné v souvislosti s aktuální situací řešit, včetně případných dalších návrhů v této oblasti.**

Opatření v této kapitole nemají přímé finanční náklady.

III. Digitalizace řízení a řešení uprchlické vlny

Pro účely řízení, optimálního nastavení a zacílení přijímaných opatření a v neposlední řadě i účelného vynakládání finančních prostředků je **nezbytné mít k dispozici potřebná data a nastavit digitální procesy pro jejich sběr, správu a efektivní využívání**. V této souvislosti je zapotřebí, aby stát, resp. jednotlivé rezorty měli statisticky podchyceno zapojení osob s dočasnou ochranou v jednotlivých oblastech. Mělo by být zajištěno i propojení těchto dat.

Pro účely vedení informací o poskytnutí prvotní asistence v KACPU osobám prchajícím před konfliktem je v rámci zákona o Integrovaném záchranném systému a zákona o krizovém řízení provozována **Databáze humanitární pomoci (HUMPO)**, která mj. obsahuje i údaje o zajištěném nouzovém ubytování. HUMPO tak představuje jeden ze základních zdrojů pro informace potřebné pro výplatu kompenzačního příspěvku krajům pro zajištění nouzového ubytování.

Všechny osoby, které požádaly o dočasnou ochranu v České republice, jsou evidované v tzv. Cizineckém informačním systému (IS CIS), který je prostřednictvím **Agendového informačního systému cizinců** napojen na systém základních registrů. Údaje o osobách s dočasnou ochranou jsou tak v rozsahu stanoveném zákonem součástí i Registru obyvatel, a tedy přístupné všem orgánům veřejné moci a také oprávněným soukromoprávním subjektům (banky, pojišťovny).

Zásadní význam pro realizaci naprosté většiny opatření má **údaj o místě pobytu osob** s dočasnou ochranou. Cizinci mají povinnost hlásit místo pobytu, jakož i jeho případnou změnu. Aktuálně je u osob prchajících před konfliktem pro zavedení údaje o místě pobytu do IS CIS dostačující čestné prohlášení (na rozdíl od standardní situace, kdy je nutné místo pobytu prokázat dle obdobných pravidel platných pro občany i běžné cizince).

S cílem zajistit aktuálnost dat, zejména pokud jde o změny, tak aby údaj o místě pobytu byl plně využitelný, se plánuje zejména propojení dat z databáze HUMPO o zajištění nouzového ubytování s daty z IS CIS o místě hlášeného pobytu, tak aby byla v souladu.

Připravován je i **vznik databáze obsahující detailnější údaje o osobách s dočasnou ochranou**, jejich potřebách a možnostech, která by podpořila další práci s nimi za účelem poskytnutí asistence zejména v dlouhodobějším horizontu. Je nicméně nutné vyřešit právní stránku vzniku databáze (oprávněnost vedení osobních údajů, jejich ochrana, správa a vedení databáze, její financování).

Vedle informací o samotných cizincích, které bude nutné průběžně analyticky zpracovávat, je zásadní nastavit i **kvalitní datovou základnu, pokud jde o sledování kapacit v jednotlivých oblastech**. V tuto chvíli již jednotliví gestoři zahájili screening kapacit, tak aby bylo včasné zjištěno, kde jsou (geograficky i oborově) největší nedostatky, na které bude nutné reagovat. Výstupy zároveň umožní lépe koordinovat a směřovat nově příchozí cizince do oblastí s dostatečnými kapacitami.

Pro stanovování efektivních řešení je zároveň zásadní sledovat i vývoj integrace v jednotlivých oblastech, včetně měřitelných pokroků. K tomu má sloužit nejen efektivní vytěžování dat sbíraných jednotlivými rezorty, ale i zjišťování kvalitativních dat z terénu (průzkumy, dotazníky, monitoring situace).

Opatření:

III.1 MV připraví návrh IT řešení propojení IS CIS, IS ROB a databáze HUMPO, včetně případného dopadu na legislativu.

III.2 MV ve spolupráci s dalšími resorty připraví na úrovni IT a legislativy řešení maximální propojitelnosti dat, aby bylo možné sledovat a vyhodnocovat situaci ukrajinských

uprchlíků na území ČR a shromažďovat i data jiná, než která jsou evidována podle jednotlivých zákonů. Vznikne IS Krizového řízení, což si vyžádá úpravu legislativy.

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 145 100 000 Kč.

IV. Ubytování a bydlení

Získání ubytování je jednou z prvotních oblastí, kterou uprchlíci po svém příchodu řeší a kterou je nutné i z hlediska státu zajistit. V případě neřešení otázky bydlení je hlavním rizikem setrvávání v nouzových hromadných ubytovacích zařízeních (zejména v dočasných nouzových přístřeších), a následné návazné negativní jevy (sociální vyloučení, problémy s adaptací/integrací jak na trh práce, tak v případě dětí do vzdělávání).

Krátkodobé ubytování

Cílem prvotní reakce bylo zejména zajistit ve velmi rychlém sledu volné kapacity, tedy aktivovat existující kapacity v majetku státu, či územně samosprávných celků. Velká většina ubytování pak zejména v prvních dnech byla řešena na bázi příchodu do komunity, ke známým a přátelům či v rámci dobrovolného ubytování v soukromí. Stát pro účely nouzového ubytování aktivoval své kapacity dle usnesení vlády č. 206 z 16. března 2022 o vyčlenění volných ubytovacích kapacit v působnosti ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů.

Krátce po příchodu do České republiky mají osoby s dočasnou ochranou momentálně několik možností nouzového ubytování, které stát podporuje:

- 1) **V hromadných ubytovacích kapacitách státu, kraje či obcí** (vzdělávací a rekreační objekty v majetku státní správy a samosprávy – volná místa na internátech apod.). S ohledem na kapacity lze počítat řádově s nízkými desítkami tisíc. Kapacity státu jsou dány k dispozici krizovým štábům krajů.
- 2) **V ubytovacích zařízeních soukromých, které jsou nasmlouvané jednotlivými kraji nebo obcemi** (hotely, penziony a ubytovny, popř. byty právnických osob). Ze státního rozpočtu lze poskytnout kompenzaci ve výši až 250 Kč/os/den. Kraj i obce s rozšířenou působností mohou nastavit kompenzaci vyšší nebo nižší. Veškeré kompenzace jsou vázány na dohodu s obcemi nebo kraji. Toto ubytování v bytech právnických osob je zastropováno stejnou částkou jako ubytování v rodinách tedy 12 000Kč na měsíc pro rodinu se 4 osobami.
- 3) Příslušnými obcemi s rozšířenou působností může být na základě rozhodnutí kraje zajištěno **dočasné nouzové přístřeší**. Kompenzace ve výši 200 Kč/os/den by měla pokrýt asistenci spojenou se zajištěním nouzového ubytování kompletně (včetně zajištění stravy). Délka pobytu by v tomto případě neměla zpravidla přesáhnout 30 dní, ale s ohledem na možný vývoj situace může být nutné zajistit toto ubytování i na dobu delší.

Jednoznačnou prioritou státu je umožnit maximálně ubytování mimo hromadná zařízení, které nikdy nejsou plně napojena na dostatečnou infrastrukturu (dostupnost zdravotních, sociálních a vzdělávacích služeb), a pobyt v nich je z hlediska adaptace na české prostředí složitější. Doba úvodního bydlení v těchto kapacitách je proto zpravidla maximálně na 3 měsíce, může být však v odůvodněných případech prodloužena (individuální důvody). Na odchod z hromadného bydlení/nouzového ubytování by se měla soustředit zejména taktika kraje, obcí, Center na podporu integrace cizinců a neziskových organizací v rámci sociální asistence. Počet nově ubytovaných osob by neměl převyšovat 8-10 % počtu obyvatel žijících v dané lokalitě. Asistence by tedy měla směřovat významně i do podpory individuálního bydlení, je-li to možné (viz střednědobé a dlouhodobé ubytování).

V případě vyčerpání nouzových ubytovacích kapacit (předpokládaný příchod 500 000 a více osob) bude nutné budovat nouzové ubytování ve stanech a mobilních ubytovacích kontejnerech a nevyhnutelně dojde k negativním sociálním dopadům (ubytování v lokalitách s omezenou dostupností zdravotních, sociálních a vzdělávacích služeb, vznik ghett).

Střednědobé a dlouhodobé ubytování

V současné době je podporováno ubytování uprchlíků v soukromí u rodin, známých nebo osob, které se rozhodly samy touto formou pomoci, případně které se rozhodly přenechat své volné obydlí. Toto ubytování je podpořeno solidárním příspěvkem ve výši 3 000 Kč na osobu (maximálně do výše 12 000 Kč měsíčně). Podle rozsahu lze takto zajistit 100-200 tisíc osob.

V rámci střednědobé strategie je nejvhodnější postupný přechod od hromadných ubytovacích zařízení a nouzového ubytování do standardního bydlení v bytech nebo alespoň do jiných prostor přijatelných pro střednědobé a následně dlouhodobé ubytování. V tomto ohledu bude nutné aktivovat existující bytový fond a zároveň podpořit výstavbu/dostavbu/opravu sociálních bytů v obcích nebo adaptaci jiných vhodných objektů (opravy a rekonstrukce bytů, které jsou aktuálně neobyvatelné, úprava nebytových prostor na bytové jednotky).

K rozšíření kapacit bydlení lze rovněž přistoupit prostřednictvím nákupu mobilních nebo modulárních domů, které budou užívány jako bytové nebo ubytovací jednotky. V případě potřeby by tyto prostory mohly být využívány také v režimu nouzového ubytování (tj. být obsazeny více osobami/domácnostmi bezúplatně).

V rámci dlouhodobé perspektivy budou ministerstvem pro místní rozvoj zmapovány kapacity bytového fondu obcí a jejich využitelnost včetně prověření možností využití finančních nástrojů na podporu dalšího navýšení kapacit pro zajištění bydlení, a to pro již přítomné uprchlíky na území ČR, tak pro případ scénářů postupné nebo extrémní eskalace konfliktu na územní Ukrajině. Zvolené nástroje by vždy měly brát v potaz i dlouhodobě nedostačující situaci, kdy odhadem téměř milion lidí v ČR je ohroženo úpadkem do bytové nouze či nadměrně zatíženo náklady na bydlení.

Výše uvedeným možnostem by měly být také uzpůsobeny nástroje na pokrytí nákladů na bydlení, včetně zapojení vlastních zdrojů uprchlíků po zapojení na trh práce.

Opatření:

- IV.1. MV ve spolupráci s kraji realizuje usnesení vlády č. 207 z 16. 3. 2022 o vyčlenění volných ubytovacích kapacit v krajích
- IV.2. MV v případě vyčerpání nouzových ubytovacích kapacit zajistí ve spolupráci s kraji vybudování 3 humanitárních základen pro dočasné nouzové přístřeší/nouzové ubytování.
- IV.3. MMR předloží návrh dotačního programu na financování oprav a rekonstrukci bytů a nebytových prostor ve vlastnictví obcí a krajů a na pořízení mobilních/modulárních domů
- IV.4. MMR zmapuje současné kapacity bytového fondu obcí a jejich využitelnosti.
- IV.5. MMR prověří možnost využití finančního nástroje na podporu dalšího navýšení kapacit bydlení.
- IV.6. MMR zpracuje návrh specifické právní úpravy v oblasti povolování a umísťování staveb (stavební lex Ukrajina).
- IV.7. MPSV ve spolupráci s MMR bude řešit další podporu nájemního bydlení ve volných bytech po skončení výplaty solidárního příspěvku domácnostem za využití dávek pomoci v hmotné nouzi.
- IV.8. MPO zmapuje výrobní a dodavatelské kapacity u výrobků potřebných v rámci řešení dopadů situace na Ukrajině (kontejnery, lůžka, apod.).
- IV.9. MMR prozkoumá možnost navržení schématu garančního systému, který by motivoval soukromé majitele k uvolnění více bytů pro trh nájemního bydlení.
- IV.10. SSHR pořídí do pohotovostních zásob 17 humanitárních základen, včetně vybavení pro 150 lidí.

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 10 140 000 000 Kč.

V. Zaměstnání a integrace na trh práce

Na základě zákona č. 66/2022 Sb. (lex Ukrajina) mají všechny osoby s dočasnou ochranou **volný přístup na trh práce**. Pro oblast zaměstnání a integraci na trh práce je klíčové **zajištění veřejných služeb zaměstnanosti a dalších opatření pro cílovou skupinu držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny po dobu 1 roku** (s výhledem na delší časový rámec). Klíčové je **metodické vedení** ze strany ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“ a **spolupráce se zaměstnavateli**.

MPSV připravuje řadu programů v rámci práce s touto klientelou jako s uchazeči o zaměstnání, kteří mohou využít zprostředkovatelských služeb Úřadu práce. Největším problémem bude zejména nesoulad poptávaných míst a struktury nově příchozích. Pro účely zaměstnávání bude nutno provádět důkladnou analýzu dovednostních a kvalifikačních předpokladů osob, kterým je zprostředkováno zaměstnání, i potřeb trhu práce v České republice. O zaměstnanosti

držitelů dočasné ochrany je následně nutno průběžně sbírat relevantní data a vyhodnocovat vývoj.

Za účelem zprostředkování zaměstnání bude zapotřebí kromě proškolení stávajících pracovníků rovněž zajistit personální posílení této oblasti (jak Úřad práce ČR, tak MPSV). Zřídít nová pracovní místa je nezbytné též pro zajištění překladatelských a tlumočnických služeb, uznávání kvalifikací, přípravy jazykových a dalších rekvalifikačních kurzů. V této souvislosti bude zapotřebí zajistit vytvoření manuálu pro zjednodušení nostrifikací a uznání dosažených kvalifikací a poskytovat ukrajinským klientům pomoc se zajištěním nostrifikací a uznání dosaženého vzdělání. V oblasti rekvalifikací budou zajišťovány kurzy češtiny pro cizince nejen ve větších městech, ale i menších po celé republice, a to ve spolupráci s řadou aktérů. Probíhá příprava kurzů profesní češtiny a realizována bude podpora rekvalifikace u zaměstnavatele, mj. s důrazem na jazykové vzdělávání.

Nejtěžší bude boj proti závažné trestné činnosti spojené s uprchlickou vlnou. V rámci platformy se zaměstnavateli se připravuje soubor nabídek práce prověřených zaměstnavatelů, kteří budou spolupracovat s Úřadem práce. Zásadní je posílit kapacity a možnosti Státního úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a zaměřit se na tuto problematiku též ve spolupráci s Policií ČR. Udržet pravidla důstojné práce a rovných podmínek bude zásadní i kvůli tomu, aby ukrajínští zaměstnanci za podmínek, které neodpovídají standardu, nebrali práci občanům České republiky.

V.1. MPSV provede analýzy trhu práce.

V.2 MPSV připraví legislativní úpravu, k zavedení povinnosti zaměstnavatelů ohlašovat nástup do zaměstnání u zaměstnanců, kteří jsou zaměstnáni na základě dohody o pracovní činnosti či pracovního poměru, které jsou zaměstnáními malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění, nebo na základě dohody o provedení práce a nejsou na základě těchto pracovněprávních vztahů účastní nemocenského pojištění, tak, aby všichni zaměstnanci činní na základě pracovního poměru, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce byli vedeni v evidenci správy sociálního zabezpečení.

V.3 MPSV zajistí sledování a vyhodnocování vývoje zaměstnanosti osob s dočasnou ochranou.

V.4 MPSV zajistí změny informačních systémů MPSV a Úřadu práce ČR, které umožní sbírat údaje o zaměstnanosti osob s dočasnou ochranou a pracovat s nimi pro účely zprostředkování zaměstnání a tvorby analýz a zajistit propojení s dalšími agendovými systémy jiných resortů.

V.5 MPSV předloží nezbytné navýšení systemizace MPSV (3 místa), SÚIP (45 míst) a Úřadu práce (celkem 334 míst včetně DPP a DPČ), včetně požadavků na technické vybavení.

V.6 MPSV připraví a zajistí poskytování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti uchazečům a zájemcům o zaměstnání.

- V.7 MPSV připraví a zajistí realizaci kurzů českého jazyka pro uchazeče o zaměstnání a přípravu on-line kurzů na potřebné úrovni.**
- V.8 MPSV ve spolupráci s dalšími dotčenými rezorty, samosprávou a neziskovým sektorem připraví další nástroje pro boj proti pracovnímu vykořisťování.**
- V.9 MPO připraví tržiště pracovních příležitostí pro zaměstnance z Ukrajiny uvádějící nabídky od státem prověřených zaměstnavatelů z celé České republiky.**

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 2 981 706 400 Kč.

VI. Školství

Regionální školství

Školství bude s ohledem na strukturu příchozích zasaženo zásadním způsobem, neboť téměř polovina příchozích jsou děti, z toho děti ve věku plnění povinné školní docházky představují až čtvrtinu z celkového počtu příchozích.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) očekává, že do českého vzdělávacího systému se již v jarních měsících školního roku 2021/2022 zapojí cca třetina dětí z Ukrajiny. Ostatním dětem je nezbytné umožnit před započítáním jejich případného vzdělávání ve školách od nového školního roku 2022/2023 zejména **intenzivní jazykovou přípravu a adaptaci na české prostředí.**

Čím masivnější a efektivnější podporu Česká republika poskytne na adaptační aktivity, tím nižší budou náklady na adaptaci a začlenění těchto dětí do českého vzdělávacího systému a společnosti ve střednědobém horizontu.

Od 1. 9. 2022 je nutné předpokládat zapojení všech dětí uprchlíků z Ukrajiny do českého vzdělávacího systému (v tuto chvíli počítáme cca se 125 000 dětí). Tento počet je však skutečně indikativní a bude se v následujících měsících měnit v návaznosti na vývoj situace.

V souvislosti s příchodem ukrajinských dětí na území České republiky byl schválen zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. Tento zákon upravuje některé právní, organizační i obsahové podmínky spojené se zapojením ukrajinských dětí, kterým je poskytnuta dočasná ochrana, do českého vzdělávacího systému.

Děti uprchlíci z Ukrajiny, kterým je poskytnuta dočasná ochrana, **právo na vzdělání za obdobných podmínek jako občané České republiky.**

Z tohoto důvodu je i pro účely financování činnosti škol a školských zařízení ze státního rozpočtu nezbytné na ukrajinské děti, které jsou přijaty ke vzdělávání ve školách zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, pohlížet shodně jako na ostatní žáky.

Krátkodobý výhled (březen – srpen 2022)

Cílem je zajištění adaptace ukrajinských dětí v českém prostředí, v rámci které je nutno zajistit péči, výchovu a rozvoj, psychickou pomoc a jazykové vzdělávání. Adaptační aktivity by se měly

primárně odehrávat mimo formální vzdělávání, ale při úzké spolupráci škol a školských zařízení, zřizovatelů a neziskových organizací.

Zároveň je nezbytná intenzivní jazyková příprava dětí na navazující období od září 2022. Děti uprchlíků se v zásadě **nejpozději od září 2022** stávají dětmi a žáky škol a vstupují do formálního vzdělávání.

K tomuto již byly učiněny potřebné legislativní kroky v rámci lex Ukrajina – úprava termínů zápisů do škol, zjednodušení dočasného navyšování kapacit, dočasná úprava vzdělávacího obsahu pro děti cizince, možnost dočasně zaměstnat ukrajinské pedagogické pracovníky pro lepší adaptaci.

Klíčový důraz bude dále kladen na intenzivní jazykové vzdělávání ukrajinských pedagogů a vzdělávání českých učitelů k výuce žáků s odlišným mateřským jazykem

V případě příchodu 500 tisíců cizinců a z toho 250 tisíců dětí nebudou současné kapacity vzdělávacího systému na zvládnutí adaptačního období stačit jak z důvodu prostorových, tak personálních – **v takovém případě by bylo nutné poskytovat základní podporu dětí přímo v místech nouzového ubytování.**

Pro lepší řízení kapacit a strategické rozhodování státu realizuje v současné době MŠMT **screening a sběr dat k 31.3. s vyhodnocením do 15.4. (a dále průběžně)** reálného počtu volných míst v mateřských a základních školách a potenciálního počtu volných míst v MŠ a ZŠ (potenciálně s možností využití dalších prostor, které nyní slouží k jiným účelům – prostory středisek volného času, ZUŠ apod.).

Výše uvedené znamená významné vícenásobky směřující jednak přímo do vzdělávacího systému v rámci regionálního školství (nové třídy, vyšší naplněnost stávajících, nové personální potřeby v rámci pedagogické práce, ale i nepedagogické práce – školní asistenti, jazykoví koordinátoři apod.), jednak na ad-hoc dotační podporu adaptačních aktivit, jazykové přípravy a další okamžité podpory, a to již v jarních měsících 2022.

Zároveň je nezbytné připravit efektivní **investiční podporu** vytvoření nových prostor pro vzdělávání (rozsah a způsob podpory bude odvislý od počtu dětí cizinců na území České republiky – rychlé rekonstrukce prostor, které lze – byť dočasně – ke vzdělávání využít, podpora modulárních řešení apod.

Střednědobý výhled (školní rok 2022/2023)

Děti-uprchlíci z Ukrajiny se stávají v zásadě nejpozději od září 2022 součástí formálního vzdělávacího systému.

Díky legislativním změnám budou školy v průběhu školního roku 2022/2023 klást důraz na jazykové vzdělávání jako klíčového předpokladu pro úspěšnou adaptaci a integraci v ČR.

Konečný přístup se bude lišit dle celkového počtu uprchlíků, kteří v České republice zůstanou.

V případě, že zde bude umístěno 125 tisíc dětí cizinců a bude existovat funkční relokační mechanismus zohledňující mimo jiné i výsledky screeningu kapacit v mateřských a základních školách, bude vzdělávací systém schopen situaci, byť s obtížemi, zvládnout. I při tomto počtu dětí cizinců je však značné riziko snížení standardů pro žáky v nejvíce postižených oblastech

(vyšší počet žáků ve třídě, další kapacity pro nové třídy); zároveň už tento počet dětí cizinců znamená citelné zvýšení personální zátěže pro školy a školská zařízení

V případě, že zde bude umístěno 250 až 500 tisíc dětí, dojde k reálnému naplnění kapacit ve školském systému, snížení standardů vzdělávání pro žáky v celé České republice (vyšší počet žáků ve třídě, nové prostory pro zajištění vzdělávání, směnné vyučování). **Zároveň bude muset dojít k systémového opt-outu velké části těchto dětí ze vzdělávacího systému.** Tento opt-out může být realizován zřizováním škol v utečeneckých táborech a lokalitách. V těchto zařízeních nebude možné realizovat standardní vzdělávání s důrazem na jazykovou přípravu a výuku podle českého kurikula.

Klíčové pro střednědobý horizont bude i zachování co nejvyšší kvality vzdělávání pro „české“ děti, jako předpokladu pro zajištění sociálního smíru, který může být v dalších měsících ohrožen.

Vysoké školství

Předpokládá se primární využití kapacit veřejných (případně státních) vysokých škol v České republice. V rámci své infrastruktury vysoké školy zajistí ukrajinským studentům přístup k levnějším typům ubytování a formě stravování (zejména v rámci svých ubytovacích a stravovacích zařízení). V souvislosti s osobami přicházejícími z Ukrajiny do České republiky v důsledku válečného konfliktu MŠMT v oblasti vysokoškolského vzdělávání pracuje pro období duben až červen 2022 (aktuální akademický rok) s počtem až 1500 studentů studujících na českých vysokých školách a pro období červenec – prosinec 2022 (první část následujícího akademického roku) s počtem až do počtu 10 000 studentů studujících na českých vysokých školách.

Opatření:

- VI.1. MŠMT provede screening kapacit MŠ a ZŠ na území ČR.**
- VI.2. MŠMT bude upravovat výši rezervy finančních prostředků státního rozpočtu pro krajské úřady v rámci financování činnosti škol a školských zařízení zřizovaných obcemi, kraji a svazky obcí podle skutečné potřeby v souvislosti se vzděláváním dětí uprchlíků z Ukrajiny pro období březen – červen 2022 (pro potřeby do srpna 2022).**
- VI.3. MŠMT vyhlásí dotační výzvy na adaptační aktivity pro ukrajinské děti v období březen – srpen 2022. Dotační výzva bude pokrývat aktivity od dubna do srpna, výplata dotace bude v jedné částce, její výplata započne na konci dubna.**
- VI.4. MŠMT bude upravovat výši rezervy finančních prostředků státního rozpočtu pro krajské úřady v rámci financování činnosti škol a školských zařízení zřizovaných obcemi, kraji a svazky obcí podle skutečné potřeby v souvislosti se vzděláváním dětí uprchlíků z Ukrajiny a zajistí navazující adaptační aktivity pro období září – prosinec 2022**
- VI.5. MŠMT zohlední při financování veřejných vysokých škol počet ukrajinských studentů přijatých ke studiu na veřejných vysokých školách v ČR**

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 12 290 000 000 Kč.

VII. Sociální oblast

S cílem řešit prvotní bezprizornost po příchodu do České republiky již v úplných počátcích po příchodu prvních cizinců přistoupilo Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) k zajištění prvotní dávky **mimořádné okamžité pomoci (MOP)** ve výši 2 490 Kč, která sloužila k zajištění prvotních osobních potřeb uprchlíků. Schválením lex Ukrajina v této oblasti od 21. 3. 2022 došlo k aktivaci **zvláštní humanitární dávky (HuD) ve výši 5 000 Kč měsíčně**, která je vyplácena Úřadem práce ČR a má pomoci s úhradou základních životních potřeb. V současné době je dávka schválena na první tři měsíce, nicméně se počítá s její prolongací o stejné období, takže vyplácena bude nejvýše 6 měsíců. Od druhého měsíce výplaty dávky bude sledována příjmová situace posuzovaných osob, s výjimkou nezletilých dětí (tj. do 18 let). Následně dojde k zařazení do standardního dávkového systému **pomoci hmotné nouze**. Dávky státní sociální podpory nebudou vypláceny.

Jak bylo uvedeno výše, při první žádosti nejsou posuzovány majetkové a sociální poměry žadatelů, které mají na území ČR, při žádosti o druhou až šestou HuD se posuzují celkové sociální a majetkové poměry. Do tohoto posuzování nevstoupí výše příjmů a nákladů na bydlení (nepředpokládají se, neboť se má za to, že je poskytováno bezplatné ubytování v rámci kapacit krajů či solidárních domácností) a zda je cizinci poskytována strava ve specifických případech. Při dostačující výši příjmů pak nebude přiznána HuD dospělému cizinci, avšak i nadále bude náležet nezletilým dětem.

MPSV vychází z premisy, že zhruba 41% uprchlíků jsou děti; z dospělé populace jsou to pak z drtivé většiny ženy. Lze tedy uvažovat o tom, že cca u 25 000 dospělých osob (tj. při této úvaze cca 20 % dospělých, vyjma seniorů) se v nejbližších týdnech podaří integrace na trh práce a nebude jim vyplácena HuD (kvůli adaptaci se předpokládá, že by k tomu mohlo dojít již po 3 měsících od příchodu).

Sociální služby

Možný odhad podpořených uprchlíků skrze sociální služby v pobytové formě je až do 1 800 osob. Tento počet míst v pobytových službách se bude upřesňovat, do uvedeného počtu jsou zahrnuty nové dokončené nebo dokončované kapacity, uvolněné staré kapacity, které by v případě potřeby bylo možné obnovit a případně kapacity soukromých poskytovatelů sociálních služeb. Ostatními typy sociálních služeb, které zahrnují všechny typy sociálních služeb pro dospělé a děti i sociální poradenství se podpoří cca 70 000 osob.

Ukrajinským uprchlíkům jsou poskytovány sociální služby ve stejném rozsahu za stejných podmínek jako českým občanům. Mezi příchozími osobami je množství osob závislých na sociální péči z důvodu věku, zdravotního postižení či chronického onemocnění. Systém sociální péče nezvládne další zatížení po překročení počtu 250 000 příchozích uprchlíků území České republiky. Je proto nezbytné zajistit navýšení lůžkové i terénní kapacity sociálních služeb přes mimořádný dotační titul, který bude vyhlášen v dubnu 2022 nad rámec krajských sítí a národní sítě těchto služeb. Nyní je v České republice tento systém na hranici svých kapacit.

Současně je nezbytné posílit sociální služby prevence a poradenství, včetně podpory úvazku psychologů. Vhodným opatřením je vzájemné propojení linek důvěry do jedné sdílené a její nastavení jako beztarifní a efektivní využití ukrajinských mluvčích. Je zapotřebí nastavit systém zaměstnávání interkulturních pracovníků (i dalších oborů), které mají okruh vzdělání týkající se řešení uprchlické vlny, v sociálních a navazujících službách.

Zákonem č. 66/2022 Sb. v gesci MPSV (lex Ukrajina) došlo ke zjednodušení podmínek pro výkon činnosti pracovníka v sociálních službách osobou s dočasnou ochranou.

MPSV vychází z předpokladu, že u poskytovatelů sociálních služeb chybělo před vypuknutím uprchlické vlny 1600 – 2000 pracovníků v sociálních službách. Částečně by bylo možné chybějící personální kapacity doplnit uprchlíky z Ukrajiny. Nárůst osobních nákladů je v tomto případě minimální, protože finance jsou již zahrnuty ve stávajícím systému. Finanční náklady budou v tomto případě spojeny s výukou českého jazyka.

MPSV vytvoří mimořádný dotační titul na poskytnutí a zajištění pobytových a terénních služeb, včetně sociálního poradenství. Sociální služby budou určeny seniorům, osobám se zdravotním postižením, dětem a dalším potřebným uživatelům sociálních služeb z řad ukrajinských uprchlíků.

Péče o děti

Vysoký podíl nezletilých mezi ukrajinskými uprchlíky klade nároky na zajištění služeb péče o děti. Zvláštní péči vyžadují především nezletilí bez doprovodu a bez zákonného zástupce. Nezbytné se ukazuje rovněž vytvoření dočasných komunitních center pro rodiny s dětmi a podpora integrace na komunitní úrovni za využití sítě neziskových organizací v oblasti práce s rodinou.

Služby dočasných komunitních center využije cca 500 dětí. Vzniknou tzv. Dočasná komunitní centra v počtu 30 – 50. Dotační titul pokryje personální náklady a provozní náklady a náklady spjaté se zřízením center. Cílem je poskytnutí podpory, poradenství a podpoření integrace ve společnosti i vstup rodičů na trh práce.

Zákonem č. 66/2022 Sb. v gesci MPSV (lex Ukrajina) došlo k zavedení zjednodušených podmínek pro vytváření dětských skupin.

Pro příchozí rodiny ukrajinských uprchlíků je dále zapotřebí, kde jsou na území České republiky usídleny, nastavit za využití stávajících služeb v místech funkční systém podpory pro získávání informací týkajících se možností zaměstnání, zapojení dětí do vzdělávání, čerpání zdravotní péče, nároků na sociální dávky apod. Předpokladem k naplnění tohoto cíle je vybudování poradenských center např. na úrovni obcí s rozšířenou působností (viz kapitola Adaptace a integrace v ČR).

Opatření:

VII.1. MPSV připraví screening kapacit v oblasti sociální péče.

VII.2. MPSV vytvoří mimořádný dotační titul na poskytnutí i zajištění (zprostředkování) pomoci a péče o občany Ukrajiny a pro krajské a obecní úřady (výkon státní správy v přenesené působnosti, včetně SPOD) na podporu zvýšeného výkonu sociální práce.

VII.3. MPSV vyhlásí mimořádný dotační titul na sociální a terénní služby.

VII.4. MPSV vyhlásí dotační titul na služby dočasných komunitních center.

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 2 515 000 000 Kč a dále celkový předpoklad nákladů na dávkové zajištění uprchlíků by v r. 2022 mohlo činit cca 12 – 13 mld. Kč (MOP, HuD, příspěvek na solidární domácnost, navazující dávky pomoci v hmotné nouzi).

VIII. Zdravotní zajištění

Česká republika umožnila všem držitelům dočasné ochrany **vstup do systému veřejného zdravotního pojištění** a služby jsou jim v současnosti poskytovány ve stejném standardu jako českým občanům.

Při nárůstu počtu osob s dočasnou ochranou k hranici 500 000 a více bude potřeba zvážit omezení zařazení osob s udělenou dočasnou ochranou, které jsou schopné zaměstnání, do kategorie státních pojištěnců České republiky na dobu nejvýše 180 dní. Tímto opatřením dojde k posílení motivace potenciálně ekonomicky aktivních osob s dočasnou ochranou k získání zaměstnání a standardnímu vstupu do systému veřejného zdravotního pojištění, kdy budou tyto osoby odvádět adekvátní pojistné. V případě, kdy po uplynutí 180 dní od udělení dočasné ochrany, nebudou tyto osoby zaměstnány, budou zařazeny do kategorie osob bez zdanitelných příjmů, a budou tedy povinny odvádět pojistné alespoň ve výši vypočítané z minimální mzdy (v roce 2022 se jedná o 2 187 Kč měsíčně). Toto opatření by se netýkalo těch osob, které objektivně spadají do jiné kategorie státních pojištěnců (typicky např. nezaopatřené děti, uchazeči o zaměstnání, osoby invalidní apod.). Čím více osob bude zaměstnáno, tím nižší budou výdaje státu na oblast veřejného zdravotního pojištění.

Zajištění poskytování zdravotní péče v ČR je nejvíce limitováno počtem zdravotnických pracovníků. Vzhledem k tomu, že možnosti navýšení počtu zdravotnických pracovníků jsou s ohledem na podmínky regulovaného povolání omezené, je jediným možným současným řešením rozšíření kompetencí některých odborností, a to zákonnou cestou.

Poskytování primární péče (všeobecný praktický lékař, ambulantní gynekolog, praktický lékař pro děti a dorost, stomatolog) lze péči krátkodobě zajistit kombinací poskytování zdravotní péče v ambulancích lékařů primární péče a ambulancích nově zřízených při fakultních nemocnicích (tzv. UA POINTy) a následně také v okresních a krajských nemocnicích, při kterých jsou zřízeny urgentní příjmy I. a II. typu.

Poskytování standardní lůžkové péče (včetně porodnické a neonatologické), dlouhodobé vysoce specializované lůžkové péče (např. onkologická), i dlouhodobé lůžkové péče zraněným vojákům (intenzivní, následná, rehabilitační, lázeňská) lze krátkodobě zajistit přijetím vnitřních opatření poskytovatele lůžkové péče.

Při nárůstu počtu osob s dočasnou ochranou k hranici 500 000 a více bude omezeno poskytování odborné ambulantní péče, resp. budou prodlouženy objednávací doby ošetření.

V oblasti poskytování zdravotnické záchranné služby lze předpokládat zvýšený počet výjezdů při poskytování přednemocniční neodkladné péče, přičemž náklady z velké části ponese kraj jako zřizovatel.

V oblasti ochrany veřejného zdraví je nutno uvést, že pokud nebude možné u přichozích dětí prokázat očkování (např. očkovací průkaz), bude potřeba tyto děti znovu přeočkovat. U ukrajinských dětí nastupujících v České republice do škol zvaží ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZd“) spolu s MŠMT, zda připravit legislativní opatření k zavedení povinné zdravotní prohlídky.

Pokud mezi přichozími uprchlíky bude i část vážně nemocných pacientů nebo pacientů rozléčených, bude pro ně potřeba zajistit doobjednání specifických léčiv a vakcín. MZd v této chvíli jedná o dodávkách potřebných léčiv s Evropskou Unii, výrobci a distributory. Jedná se o velmi nákladná léčiva, ale v tuto chvíli nelze blíže specifikovat, o která konkrétní léčiva se jedná a ani jejich potřebné množství. Lze s určitostí předpokládat navýšení zásob léčiv na léčbu multiresistentní tuberkulózy, pacientů HIV pozitivních, pacientů s hepatitidou C, onkologické pacienty apod. Při nárůstu počtu osob s dočasnou ochranou k hranici 500 000 a více osob dojde k výraznému snížení dostupnosti speciální péče, zejména onkologické a vzácných onemocnění, kdy opět limitujícím faktorem bude zejména počet zdravotnických pracovníků s příslušnou specializací.

MZd stejně jako další členské státy Evropské Unie připravuje podmínky pro zapojení ukrajinských lékařů a zdravotních sester do poskytování zdravotních služeb. Za tímto účel připraví spolu s MPSV kritéria pro intenzivní tříměsíční jazykové kurzy českého jazyka pro pracovníky ve zdravotnictví pro 200 lékařů a 400 zdravotních sester.

Opatření:

VIII.1. MZd připraví přehled kapacit v oblasti primární i lůžkové péče včetně návrhu opatření pro případ přehlcení kapacit primární péče a návrhu na rozšíření kompetencí u určitých odborností (zejména lékaři zajišťující primární a ambulantní zdravotní služby) pro potřeby zajištění primární péče.

VIII.2. MZd připraví návrh na omezení zařazení osob s udělenou dočasnou ochranou, které jsou schopné zaměstnání, do kategorie státních pojištěnců ČR na dobu nejvýše 180 dní.

VIII.3. MZd ve spolupráci s MŠMT a MPSV zvaží legislativní opatření k zavedení povinné zdravotní prohlídky ukrajinských dětí před nástupem do základních, středních a vysokých škol v ČR.

Opatření v této kapitole nemají přímé finanční náklady, ale příspěvek státu pro veřejné zdravotní pojištění bude dostahovat cca. 9 900 000 000 Kč.

IX. Adaptace a integrace v ČR

Adaptace a integrace ukrajinských občanů a jejich rodinných příslušníků, kteří přišli do České republiky po 24. únoru 2022, jsou zásadní procesy a není možné na ně rezignovat. Neřešením této situace se vystavujeme mnohočetným problémům. Česká republika musí zajistit

především bezpečnost všech obyvatel prevencí možných střetů způsobených mimo jiné frustrací, napětím mezi komunitami a spornými body v interakci s hostitelskou společností s možným přispěním extrémistických skupin. Dále je nutné preventovat zatížení sociálního systému částí skupiny příchozích cizinců, v krajním případě předejít bezdomovectví. S cílovou skupinou se rovněž dlouhodobě pojí problémy s vykořisťováním (zejména ze strany krajanů), vydíráním a velmi nízkou orientací v systému.

Velice pozitivní je, že Česká republika kontinuálně více než 20 let velmi úspěšně buduje integrační politiku v současnosti opřenou především o **18 Center na podporu integrace cizinců** rozmístěných krajích (z nichž velká část funguje již přes 10 let a jsou etablovanými aktéry ve všech krajích České republiky) a silný **sektor nestátních neziskových organizací**, které se zaměřují na pomoc cizincům. Praha a Brno již mají své vlastní koncepce integrace cizinců a podporovány jsou dlouhodobě i projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni (v roce 2022 je to 26 obcí a městských částí). Takto je poskytnuta pomoc více než 40 000 cizinců ročně a náklady se pohybují v součtu všech zdrojů (zejména EU fondy a státní rozpočet) okolo 450 milionů Kč.

Současná opatření nejsou nicméně cíleně zaměřena na novou skupinu a zdroje jsou již alokovány. S předpokládaným příchodem minimálně 250 000 nově příchozích není možné reálně zajistit nezbytnou adekvátní podporu adaptace a integrace. Systém nemá dostatečné lidské kapacity a v tuto chvíli není ani programově zacílen na reakci na bezprecedentní situaci. Zároveň nezmizí problémy cizinců již pobývajících na území České republiky, jejichž zásadně se navyšující počet (za poslední 3 roky počet cizinců pobývajících na území vzrostl o 100 tisíc, tj. 22 % na 660 tisíc k 24.2. 2022) přetěžuje infrastrukturu (např. dlouhodobě chybějící kapacita zejména odborných lékařů, ve školách, problémy s bydlením).

Jako řešení situace se navrhuje zásadně podpořit adaptaci nově příchozích, jejichž cílem je vrátit se na Ukrajinu. Zejména zajištěním adaptačních kurzů v ukrajinštině, posílením jejich orientace v České republice, důsledným varováním před vykořisťováním, návaznou prací zejména v aktivizační a sociální rovině, ve vybraných případech i nutnou psychologickou pomocí.

V části případů po **absolvování adaptačních kurzů** může dojít k rozhodnutí spojit svůj život dlouhodobě s pobytem v ČR. V této fázi nastupují integrační opatření – zejména intenzivní a flexibilní podpora výuky českého jazyka, prohlubování pochopení života v České republice a poradenství v oblasti reálných perspektiv spolu se sociálním a právním poradenstvím.

Tato opatření není možné zajistit bez dostatečných lidských a finančních kapacit. Vzhledem k tomu se navrhuje využít současnou pevnou strukturu a zásadním způsobem ji posílit. Bude nutné především posílit **kapacity na lokální úrovni** s využitím nestátních neziskových organizací, nově zapojit i organizace, které s cizinci doposud nepracují ve větším rozsahu, podpořit místní aktéry, přizvat Ukrajince dlouhodobě bezproblémově žijící v České republice a podstatně navýšit kapacitu již existujících integračních struktur.

Aktivity obcí na podporu adaptace a integrace držitelů dočasné ochrany na lokální úrovni budou zaměřeny zejména na posílení pocitu bezpečí a vzájemných dobrých vztahů mezi hostitelskou společností a hlavní cílovou skupinou. Jako první je nutné zajistit podporu

v obcích, které na svém území hostí hromadné nouzové ubytování, tedy formu ubytování, která vyžaduje vyšší míru sociální a terénní práce, jejímž cílem má být zejména přechod do standardnějších forem bydlení a tedy nutnou práci s komunitou, zde ubytovanou. V rámci dotačního titulu se tedy navrhuje podpořit projekty do výše 0,5 mil. Kč na jednotlivé zařízení. Aktuálně se na území České republiky nachází takových zařízení více než 130 a další vznikají.

Mezi další důležité oblasti bude patřit obecné poradenství zaměřené na lokální situaci, nasměrování osob s dočasnou ochranou na další služby, podpora mimoškolních aktivit dětí-cizinců a aktivity směřující k aktivizaci cílové skupiny. Vzhledem k výše uvedenému se navrhuje financování ve výši až 2 mld. na **informačně-poradenské aktivity a spolupráci s majoritou**. Klíčové, zejména vzhledem k nutnosti předejít nárůstu případné tenze a ohrožení cílové skupiny možným nástupem apatie, je zajistit finanční posílení obcí co nejdříve a zahájit realizaci podpůrných aktivit.

Tato základní kostra by měla být významně posílena aktivitami v ostatních oblastech života, zejména **projekty a programy MPSV (sociální oblast, poradenství na trhu práce, výuka českého jazyka v rámci rekvalifikací), MŠMT (adaptační skupina, výuka českého jazyka pro děti cizince a adaptace do školního prostředí)** či jinými aktéry ve své působnosti. Důležitými aktéry v oblasti adaptace a integrace jsou pak zejména školy a zaměstnavatelé, kteří mohou v rámci své působnosti významně přispět k snazší adaptaci na české prostředí.

Opatření:

- IX.1. MV zajistí personální a finanční posílení Center na podporu integrace cizinců, aby mohla koordinovat a najímat nestátní neziskové organizace a další aktéry v daném kraji (např. dobrovolníky, tlumočníky, jazykové školy, interkulturní pracovníky).**
- IX.2. MV ve spolupráci s územní samosprávou připraví mimořádný dotační titul pro obce, které na svém území mají hromadná nouzová ubytování (50+ osob) s cílem připravit vlastní adaptační a integrační projekty zaměřené na cílovou skupinu.**
- IX.3. MV zajistí posílení specializované činnosti (posílení projektů cílených na informování a posílení projektů pro specifické skupiny, které vyžadují další speciální péči) nestátních neziskových organizací zaměřených na přímou práci s cílovou skupinou.**
- IX.4. MV ve spolupráci s územní samosprávou připraví návrh dotačního titulu pro obce s cílem podpořit adaptaci a integraci na lokální úrovni (zejména posílením informačně – poradenské podpory a podpory projektů na spolupráci s majoritou).**

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 2 530 000 000 Kč.

X. Vnitřní bezpečnost

Podstatné zvýšení počtu osob na území státu bude mít podstatné důsledky též na vnitřní bezpečnost České republiky. Uprchlíci jsou jednak velmi zranitelnou skupinou, u níž lze očekávat významný zájem různých organizovaných kriminálně rizikových skupin (obchod

s lidmi, sexuální vykořisťování, nelegální zaměstnávání apod.), mohou být ale také cílem předsudečné či jinak nenávistné trestné činnosti. Vyloučit samozřejmě nelze ani problémy uvnitř samotné uprchlické komunity, spjaté například s různými sociálně patologickými jevy. Pro předcházení všech výše uvedených negativních jevů je třeba posílit jak preventivní aktivity zaměřené nejen na samotné uprchlíky, ale i na občany České republiky, tak samotný výkon policejních činností.

Dlouhodobé dopady do oblasti vnitřní bezpečnosti je nutné podrobit důkladné analýze, avšak již nyní musí být vyčleněny prostředky k řešení obecně známých rizikových jevů, které s sebou výskyt cizinců přináší, stejně jako prostředky pro zajištění nezbytných činností policie v celé této oblasti. Již v současnosti lze některé důsledky na základě předchozích zkušeností předvídat a včas na ně zaměřit preventivní aktivity, aby k jejich nárůstu pokud možno vůbec nedošlo.

Zásadní úlohu v akutním zvládnutí velkého přílivu uprchlíků, ale i k dlouhodobému předcházení problémů se zvýšeným výskytem cizinců, a to nejen z bezpečnostního hlediska (ale mj. i z hlediska jejich bezproblémové integrace) **sehrávají dobrovolníci**. Masové a systémové zapojení dobrovolníků v jednotlivých regionech však potřebuje odbornou koordinaci. V rámci zvládnutí pandemie covid-19 na krajích, stejně jako od prvních dnů v rámci pomoci na KACPU, se osvědčují v této roli **Regionální dobrovolnická centra**. Ve spolupráci s kraji je potřeba zajistit jejich další fungování, které již nebude od května 2022 kryto z pilotního EU projektu, a v této koordinaci pokračovat.

V souvislosti se zajištěním vnitřní bezpečnosti s déletrvajícím setrváním nezanedbatelného počtu uprchlíků na území České republiky jsou kalkulovány zvýšené výdaje na provoz bezpečnostních sborů v působnosti MV, a to jak v oblasti pohyblivých složek platů a souvisejících výdajů (zejména zvýšené přesčasy a pohotovosti), tak v oblasti provozních výdajů (zvýšené výdaje na PHM a LPHM, cestovné, ubytování, stravné, náhrady mezd, tlumočení, nebo související provozní výdaje typu spotřební materiál, údržba majetku, drobný majetek atp.).

Opatření:

- X.1. MV bude kontinuálně posuzovat možnosti a požadavky na vysílání policistů do zahraničí v reakci na uprchlickou vlnu z Ukrajiny a na posílení migračních toků podél západobalkánské trasy.**
- X.2. MV připraví preventivní projekty k řešení dopadů bezpečnostní situace. Půjde o posílení rozsahu dotací preventivních projektů, ale i preventivní videospoty a podporu již existujících projektů (asistent prevence kriminality, provoz krizových linek a dobrovolnictví).**
- X.3. MV připraví komplexní analýzu dopadů do vnitřní bezpečnosti popisující rizika, protipatření a identifikuje další související finanční náklady ve vztahu k činnosti Policie České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky v návaznosti na pořízení investic, nezbytné provozní a mzdové náklady a navýšení početních stavů.**

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 361 890 000 Kč.

XI. Evropská a mezinárodní strategie

Pro účely jednotného postupu České republiky **na mezinárodní a evropské úrovni** při řešení uprchlických důsledků ruské války na Ukrajině bude národním koordinátorem vytvořena **komplexní strategie zastřešující postup České republiky ve všech oblastech zahrnutých do tohoto dokumentu**. Strategie je klíčová pro zajištění koherentního postupu všech zapojených aktérů jak při působení směrem k institucím EU s cílem schválení především **flexibility k využití prostředků z rozpočtu EU ve schválených stopech**, tak i z hlediska **českého předsednictví v EU**, kdy je velmi pravděpodobné, že toto téma bude i ve druhé polovině roku nadále dominovat EU.

Evropská unie se v reakci na bezprecedentní příchod více než 4 milionů uprchlíků z Ukrajiny jednomyslně a poprvé ve své historii shodla na aktivaci **směrnice o dočasné ochraně** umožňující získat stejný rozsah ochrany napříč celou EU, vč. přístupu ke konkrétní pomoci. Evropská komise následně iniciovala řadu různorodých koordinačních mechanismů relevantních pro jednotlivé oblasti asistence uprchlíkům (tzn. registrace, ubytování, vzdělávání, zdravotní péče, zaměstnání, bezpečnost, apod.) a především představila **desetibodový plán pro silnější evropskou koordinaci**.¹

Souběžně probíhá též **koordinace ve vztahu k pomoci přímo Ukrajině**, která čelí závažným humanitárním dopadům války, vč. více než 7 milionu vysídlených osob, a **Moldavsku**, které jako nejchudší země v Evropě je výrazně zasažena nejen samotným vysídlením, ale i vlastním bezpečnostním ohrožením zejména kritické infrastruktury.

Organizace spojených národů na situaci rovněž zareagovala vyhlášením **regionální humanitární výzvy**, kterou koordinuje Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Česká republika sice nebyla zahrnuta do první verze výzvy, ale byla hned v prvních týdnech kontaktována různými agenturami OSN s nabídkami pomoci.

Ministerstvo vnitra okamžitě po vypuknutí války zajistilo **každodenní zpracování zpráv a dotazníků v angličtině o uprchlické situaci v České republice** pro potřeby francouzského předsednictví a jednotlivých platforem Rady, Evropské komise a jejich agentur (tzn. především *EU Migration Preparedness and Crisis Management Blueprint Network, Integrated Political Crisis Response*, sítě Azylové agentury EU, Frontexu). Zároveň slouží pro systematické informování další relevantních aktérů jako např. ostatních členských států Evropské Unie, agentur OSN a Rady Evropy. MV dále jasně **formulovalo své konkrétní návrhy** na řešení aktuálních problémů i prostřednictvím nově zřízené Platformě solidarity Evropské komise (tj. předložení tří *non-paperů* na organizaci pohybu uprchlíků v Evropské unii a finanční pomoci, které byly Evropskou komisí zapracovány do výše uvedeného desetibodového plánu).

¹ [The 10-Point Plan: For stronger European coordination on welcoming people fleeing the war from Ukraine \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Výsledkem tohoto aktivního přístupu je **změna postupu Evropské komise**, která Českou republiku, ačkoliv s Ukrajinou přímo nesousedí, **zařadila do prioritní pomoci nejvíce zasažených zemí**. Ze stejného důvodu UNHCR rozhodl o posílení pomoci s budováním nouzového ubytování pro ukrajinské uprchlíky v České republice (500 buněk a další vybavení). Česká republika bude nadále využívat všech relevantních evropských nástrojů a agentur na zmírnění dopadů uprchlické situace.

Česká republika, byť sama pod tlakem, se bude i nadále podílet na **poskytování urgentní humanitární, zdravotnické a stabilizační pomoci na Ukrajině a v zasažených sousedních státech, zejména v Moldavsku** a přispívat tak k řešení situace. Tato pomoc je poskytována jak z humanitárního rozpočtu MZV, tak skrze dedikované uprchlické nástroje, především programy Ministerstva vnitra MEDEVAC a Pomoc na místě.

Díky přijatým opatřením je první fáze reakce České republiky v podobě registrace uprchlíků a poskytování urgentní pomoci i přes vysoký nápor uprchlíků úspěšně nastavena. Prioritou této komplexní strategie proto bude **zajištění evropské a mezinárodní pomoci pro druhou dlouhodobější fázi reakce České republiky** k zajištění důstojných životních podmínek pro válečné uprchlíky z Ukrajiny (bydlení, vzdělávání, zdravotní péče, zaměstnání). Co se týče zdrojového zajištění, prioritou České republiky je především schválení flexibility v rámci stávajících zdrojů rozpočtu EU, aniž by bylo nutné zřizovat nové finanční nástroje po vzoru NGEU.

Zároveň bude třeba počítat se souběžnou pokračující podporou Ukrajiny a v případě ukončení konfliktu včetně obnovy a návratu vnitřně vysídlených osob i uprchlíků.

Strategie bude zároveň sloužit jako **podklad pro české předsednictví EU**, kdy společně s případnou poválečnou obnovou Ukrajiny bude téma pomoci uprchlíkům z Ukrajiny i nadále výrazně dominovat agendám Evropské unie a od České republiky, jakožto předsednické země, se bude očekávat její aktivní uchopení.

Opatření:

- XI.1. Národní koordinátor ve spolupráci s dalšími dotčenými ministerstvy vytvoří komplexní strategii působení České republiky v rámci evropské a mezinárodní spolupráce.**
- XI.2. MV zajistí pokračování pravidelného zpracovávání podkladových dokumentů pro potřeby příslušných pracovních skupin, sítí EU a dalších mezinárodních organizací v gesci MV, vč. aktivní účasti na Platformě solidarity Evropské komise**

Opatření v této kapitole nemají přímé finanční náklady.

XII. Financování

Součástí typového plánu migrační vlna velkého rozsahu je i nutnost zajištění adekvátního financování v jednotlivých oblastech. Náklady spojené se zajištěním budou dosahovat desítek, možná i nízkých stovek miliard podle vývoje situace.

První část nákladů bude spojena s prvotním zajištěním a bude se dotýkat zejména MF (nouzové ubytování - kompenzace krajům, solidární příspěvek), MPSV (sociální zajištění), MZd (zdravotní péče a výdaje za státní pojištění), MŠMT (povinná školní docházka), MV (zajištění registrace, zajištění činnosti integrovaného záchranného systému).

Zásadní pak bude zajištění dalších nepřímých nákladů, které souvisí s navýšením kapacit orgánů státní správy i posílení samosprávných celků a nestátních subjektů s cílem zajistit zejména preventivní programy asistence.

Pro účely financování bude zásadní zajistit i možnost využití stávajících či nových evropských fondů. Vedle již existujících zdrojů, které mohou být realokovány, by mělo být cílem České republiky zajistit finanční zdroje nové, které by se vztahovaly výlučně na problematiku uprchlické vlny. Cílem by měly být ideálně podpora v podobě přímě paušální pomoci do rozpočtu v návaznosti na počet udělených statusů (lump sum). Hlavním důvodem je fakt, že původní alokace a zdroje nijak nepočítaly se zatížením v podobě nově přichozích a Česká republika bude jedna z nejzatíženějších zemí per capita v Evropské Unii.

Opatření:

XII.1. Koordinátor pro zajištění finanční podpory z rozpočtu EU ve spolupráci s dotčenými rezorty připraví strategii zajištění financování z evropských zdrojů.

XII.2. MF připraví komplexní přehled nutných výdajů pro financování uprchlické vlny.

Opatření v této kapitole nemají přímé finanční náklady.

XIII. Komunikace

Komunikace je stěžejní součástí strategie a vyžaduje silnou centrální koordinaci na úrovni vlády, resp. Úřadu vlády. Je proto nutno jmenovat koordinátora strategické komunikace pro řešení pomoci občanům Ukrajiny, jež si ustanoví svůj komunikační tým a bude úzce spolupracovat s jednotlivými resorty.

Komunikace vůči obyvatelům

Komunikaci v rámci České republiky bude koordinovat národní koordinátor, jemuž bude podléhat koordinátor strategické komunikace pro řešení pomoci občanům Ukrajiny. Cílem je díky kvalitní a včasné komunikaci předejít vzniku potenciálních problémů, šíření dezinformací a vzniku problémů, které by mohly přerůst do oblasti vnitřní bezpečnosti, přičemž oblast dopadů do vnitřní bezpečnosti bude řešena komplexně v opatření X.3.

Komunikace vůči ukrajinské komunitě

Pro dobré zvládnutí krize je zásadní, aby se ke všem cizincům dostávali včas důvěryhodné informace, které jim umožní se lépe zorientovat v novém prostředí a preventují různé nekalé praktiky osob, které se snaží situace uprchlíků zneužít.

Cílem je zajistit dostupné informace na jednotném portálu. V tuto chvíli tuto roli má portál www.nasiukrajinci.cz, který funguje primárně jako rozcestník informací, které poskytují jednotlivé rezorty. K dispozici jsou také informační linky MV, MŠMT, MZD či Úřadu práce.

Pro fungující komunikaci je nicméně vedle poskytování standardních a aktualizovaných informací na webových stránkách, které jsou k dispozici i v ukrajinštině, třeba zajistit i předávání těchto informací až na úroveň lokální, kde informovanost reálně probíhá nejvíc. Pro posílení tohoto informačního toku je nutné podpořit informačně-poradenské aktivity Center na podporu integrace cizinců (krajská úroveň), obcí (v rámci projektů obcí) a nestátních neziskových organizací. Důležitým zdrojem poskytování informací jsou také školy (pro děti i rodiče školáků) a zaměstnavatelé.

Vnější komunikace

Paralelně s vnitřní komunikací je nezbytné připravit i **strategii vnější komunikace**, jejíž hlavním cílem bude objektivní informování v Evropské Unii a širším zahraničí o České republice jako jedné z hlavních cílových zemí ukrajinských uprchlíků nesoucí výrazné náklady s jejich pobytem (viz kapitola IX.)

Opatření:

XIII.1. Koordinátor strategické komunikace pro řešení pomoci občanům Ukrajiny stanoví národní komunikační strategii s nadresortním přesahem.

Celkové náklady opatření v této kapitole jsou 200 000 000 Kč.

Další postup v řešení uprchlické vlny

Finalizace sběru dat

Jmenování Národního koordinátora a jeho pracovní skupiny (nadresortní tým)

Formulace klíčových strategických otázek, tvorba analytických podkladů pro příslušná politická rozhodnutí a diskuze s odbornou veřejností